

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

проф. Борис БУНЧУК

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
практики студентів

Ознайомлювальна педагогічна практика

(вид практики)

Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітньо-професійна програма	Українська мова та література

м. Чернівці
2024 р.

Робоча програма ОК «Ознайомлювальна педагогічна практика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» (спец. 014 «Середня освіта (Українська мова і література)», затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від 29 червня 2023 року).

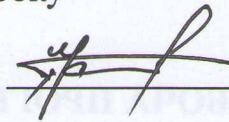
Розробник: **Максим'юк Оксана Василівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Викладач: **Максим'юк Оксана Василівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено:

– на засіданні кафедри української літератури
Протокол № 1 від 9 серпня 2024 року

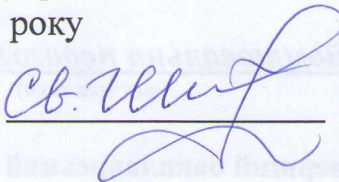
Завідувач кафедри

Валентин МАЛЬЦЕВ

– на засіданні кафедри сучасної української мови
Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

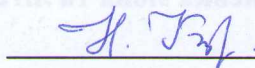
Завідувач кафедри

Світлана ШАБАТ-САВКА

– на засіданні кафедри історії та культури української мови
Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Наталія КОЛЕСНИК

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

Відповідно до «Концепції розвитку педагогічної освіти» (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України №776 від 16 липня 2018 року) обов'язковим складником освітнього процесу підготовки здобувача вищої освіти до педагогічної професії є безперервна педагогічна практика, яка має відповідати освітньо-професійній програмі підготовки фахівця, а також урахувувати специфіку галузі, у якій працюватиме студент після закінчення навчання.

Практична підготовка є цілісним процесом, який передбачає безперервність та послідовність формування загальних та фахових компетентностей відповідно до кожного рівня вищої освіти. Формування програмових результатів навчання забезпечують лекційні, практичні заняття, самостійна робота студентів та комплекс різновидів практик, пріоритетною метою яких є розвиток студентів та набуття ними професійних компетентностей.

«Ознайомлювальна педагогічна практика» посідає важливе місце в системі підготовки майбутнього вчителя-словесника, оскільки є органічним складником освітнього процесу, забезпечуючи поєднання теоретичної підготовки студентів з педагогічних та фахових дисциплін із їх практичною діяльністю в школі. Такий вид практики є обов'язковим для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня спеціальності «Середня освіта (українська мова і література)», проходить на 2 курсі (4 семестр), організовується на базі закладів загальної середньої освіти різних типів. Тривалість практики – 1 д/тиждень упродовж семестру (6 кредитів).

1. Мета практики – ознайомити студентів з особливостями роботи закладів загальної середньої освіти, забезпечити пізнання студентами закономірностей практичної діяльності вчителя та оволодіння способами її організації; розвивати уміння виконувати конкретні навчально-виховні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; розвивати внутрішню установку на педагогічну професію (вироблення педагогічної позиції).

2. Основними завданнями Ознайомлювальної педагогічної практики є:

- ознайомитися з особливостями роботи школи, реалізацією положень Концепції Нової української школи (новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, наскрізний процес формування цінностей, педагогіка партнерства), сучасними змінами навчальних програм та підручників з предмету спеціалізації;
- закріплювати та поглиблювати теоретичні знання, отримані в процесі вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка з основами педмайстерності», «Психологія: загальна, вікова, психологічна»;
- проаналізувати застосування інноваційних методів навчання, оцінювання навчальних досягнень учнів на основі спостережень уроків з предмету спеціалізації;
- вивчити структуру уроку в реальному педагогічному процесі, проаналізувати її основні елементи: організацію початку уроку, повідомлення теми, мети, плану уроку, мотивацію навчальної роботи учнів, етапи засвоєння нових знань і формування умінь, перевірку та оцінку навчальних досягнень учнів, методичне забезпечення домашньої навчальної роботи учнів;
- дослідити план виховної роботи класного керівника, характеристику класу, скласти соціальний паспорт класу; сформувати уміння щодо урахування отриманих даних у взаємодії з учнями класу, планування виховної роботи;
- знайти оптимальні шляхи ефективного розв'язання педагогічних ситуацій у навчальному процесі;
- визначити виховну проблему, актуальну для віку дітей класу та особливостей конкретного учнівського колективу.

3. Організація та керівництво практикою

Робота з організації практичної підготовки майбутніх учителів перебуває в компетенції керівника від кафедри та завідувача практики Університету, який підпорядкований проректору з науково-педагогічної роботи та освітньої діяльності. Практика організовується деканатами факультетів разом із випусковими кафедрами, кафедрою педагогіки та соціальної роботи. Відповідальні за практику на факультетах призначаються деканом і затверджуються на Раді факультету. Відповідальні від факультету разом із деканатом та гарантом ОПП розподіляють студентів за базами практики, готують та проводять настановні та підсумкові конференції, разом із фаховими кафедрами призначають методистів, готують рапорт і наказ на проведення практики.

Факультетський керівник практики встановлює зв'язок з базами практики, розподіляє студентів за місцями практики; забезпечує планування, організацію й облік результатів практики на факультеті; проводить навчально-методичні конференції; контролює роботу методистів, адміністрації, учителів (викладачів) баз практики; вибірково відвідує уроки й інші заходи, які проводять студенти; організовує підведення підсумків практики, вносить пропозиції щодо її вдосконалення; складає загально-факультетський звіт за підсумками практики та передає його декану факультету й у навчальний відділ відповідальному за проведення практик.

Груповий керівник практики (керівник від випускової кафедри) закріплює разом із керівником бази практики студентів за класами; допомагає студентам у складанні індивідуальних планів роботи на період практики; затверджує індивідуальні плани роботи студентів; контролює виконання студентами індивідуальних планів роботи; збирає та аналізує документацію, що подається студентами; готує студентів до виступу на підсумковій конференції; складає звіт за підсумками практики та представляє його факультетському керівнику; бере участь у настановній і підсумковій конференціях у ЗВО, а також в нарадах, які проводить керівник бази практики.

Викладач педагогіки бере участь у настановній і підсумковій конференціях у ЗВО; бере участь у нарадах, які проводить керівник бази практики; консультує студентів з актуальних питань навчання, виховання та профорієнтації; контролює виконання запланованої роботи; разом із груповим керівником (методистом фахових кафедр), працівниками шкіл оцінює роботу кожного студента; виставляє загальну оцінку.

Випускові кафедри забезпечують професійну спрямованість проведення практики, високий науково-теоретичний рівень підготовки практикантів до роботи з предмету; визначають групових (методистів) керівників практики; беруть участь у настановних та підсумкових конференціях з практики; організовують у кабінетах виставки матеріалів до практики; проводять консультації з актуальних проблем сучасної науки; забезпечують студентів необхідною літературою; аналізують хід і підсумки практики на засіданнях кафедр і пропонують заходи щодо її вдосконалення; готують методичні рекомендації для студентів-практикантів; розробляють програму практики.

Студент-практикант вивчає правила охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії під час проходження практики; бере участь у настановній і підсумковій конференціях; вчасно прибуває на місце проходження практики; дотримується графіку роботи, затвердженого методистом, присутній на практиці щодня упродовж визначеного часу, вчасно повідомляє методиста про причини відсутності; виконує всі завдання, передбачені програмою практики й указівками її керівників; вивчає спеціальну педагогічну, методичну, психологічну літературу; бере участь у групових семінарах, тренінгах, консультаціях, що проводяться в процесі практики; дотримується правил внутрішнього розпорядку базового ЗЗСО, інструкцій, розпоряджень адміністрації закладу та керівників практики; працює не менше 6 академічних годин на день; несе

відповідальність за виконану роботу; вчасно (після завершення практики впродовж трьох днів) оформляє необхідну звітну документацію; здійснює самоаналіз власної діяльності, рівня практичних умінь.

4. Результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 8. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, впроваджувати інновації, обирати різноманітні підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності.

ЗК 9. Здатність працювати в команді та самостійно, мотивувати на досягнення мети, створювати психологічно позитивний клімат у колективі, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахові компетентності

ФК 4. Здатність використовувати технічні засоби, можливості мережевих програмних систем та інтернет-ресурсів для розв'язання теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

ФК 17. Знання особливостей планування роботи з української мови та літератури; видів планування; норм оцінювання письмових робіт учнів; типів уроків з української мови та літератури.

ФК 20. Дотримання норм професійної етики та принципів академічної доброчесності.

ФК 23. Знати основи й категорії педагогіки, закономірності психічного розвитку й пізнавальної діяльності людини, психологічні основи навчання й виховання.

Програмні результати навчання

ПРН 8. Систематично підвищувати рівень своєї професійної діяльності, продуктивно організовувати процес самонавчання та самовдосконалення.

ПРН 9. Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 10. Застосовувати набуті знання під час вирішення педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей учнівських колективів і конкретних педагогічних ситуацій.

ПРН 24. Аналізувати індивідуальні навчальні особливості учнів під час планування навчання, враховувати особливі освітні потреби різних категорій учнів

Soft skills:

- аналітичне та критичне мислення (вміння/здатність знаходити і структурувати матеріал, встановлювати взаємозв'язки між окремими елементами, а також виокремлювати головне з масиву загальної інформації);
- комунікативні навички (готовність до вільної комунікації між учасниками освітнього процесу, вміння аргументувати, переконувати та відстоювати свою позицію);
- креативність, оригінальність та ініціативність (здатність генерувати ідеї, варіативність мислення, свобода);
- гнучкість і адаптивність (уміння аналізувати ситуацію, сприйнятливість, здатність змінити свою думку, уміння вчасно реагувати на нові виклики, вирішувати кризи, прогнозувати ситуації і швидко змінювати спектр завдань);

- ініціативність (уміння проявляти ініціативу в різних ситуаціях, об'єктивно оцінювати власні сили, знання та навички, керувати своїм навчанням, розвиватися);
- навички міжособистісного спілкування та роботи в команді (вміння делегувати відповідальність, налагоджувати ефективне спілкування та досягати спільної мети);
- лідерство та соціальний вплив (здатність очолювати команду, вміння координувати роботу учасників команди, мотивувати їх і брати на себе відповідальність за спільні рішення (в тому числі невдачі));
- навички самоорганізації (уміння ефективно організувати свою роботу й розподіляти час);
- управління проєктами (здатність правильно визначати пріоритети, керувати робочими процесами, знання принципів планування і тайм-менеджменту);
- емоційний інтелект (здатність розпізнавати власні емоції; уміння визначати причини появи тієї чи тієї емоції у себе та інших; уміння керувати емоціями, пробуджувати і спрямовувати свої та чужі почуття на досягнення цілей; спонукання до креативності для стимулювання мислення і налаштування на роботу).

5. Загальна інформація

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання Заочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література) Освітньо-професійна програма «Українська мова і література» Бакалавр	Обов’язкова
		Рік навчання 2-й
Семестр 4-й (1 д. / тиждень)		
Самостійна робота		
Консультації		
Форма контролю: захист (залік)		
Кількість годин/кредитів 135/4,5		
ІНДЗ: немає		

5.1. Зміст практики

I. Ознайомлення з реалізацією головних компонентів Концепції Нова українська школа:

- новим змістом освіти, заснованим на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві;
- орієнтацією на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризмом;
- наскрізним процесом виховання, який формує цінності;
- педагогікою, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

II. Ознайомлення з навчально-виховною роботою школи:

- з основними напрямками роботи закладу освіти, із сучасними технологіями навчання та навчальними програмами шкільних предметів відповідно до власної спеціалізації;
- з особливостями організації навчально-виховного процесу в основній школі;
- з устаткуванням, методичним наповненням шкільних кабінетів з навчальних предметів, з роботою музеїв;

- з шляхами реалізації класичних напрямів змісту виховання та актуальних питань виховання в школі (булінг, медіаграмотність, соціальне підприємництво, емоційний інтелект тощо);
- з особливостями співпраці школи, класного керівника з позашкільними установами, дитячими громадськими організаціями, до яких входять і які відвідують учні закріпленого класу.

III. Ознайомлення з науково-дослідницькою роботою вчителів школи:

- з основними напрямками науково-дослідницької роботи вчителів;
- з роботою методичних комісій за предметами спеціалізації;
- з комплексом дослідницьких методик, що застосовуються для вивчення особистості школяра та класного колективу.

IV. Участь у навчально-виховній роботі класу:

- допомога класному керівнику в проведенні позакласної виховної роботи з учнями закріпленого класу та самостійне проведення однієї з форм виховної роботи;
- відпрацювання умінь проведення фронтальної бесіди, інструктажу, організації роботи учнів у групах, змагальних форм виховної роботи;
- проведення дидактичних ігор у позакласній роботі;
- організація раціонального дозвілля, активного відпочинку учнів на перервах;
- вивчення індивідуальних особливостей учнів під керівництвом психолога.

Бази проведення практики: ознайомлювальна педагогічна практика в середніх класах для студентів II курсу проводиться в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти.

Організація практики: 1 д / тиждень упродовж 4-го семестру.

Загальний обсяг практики складає 6 кредитів.

6. Напрями та форми навчально-виховної роботи студентів під час ознайомлювальної педагогічної практики

Основний зміст діяльності	Форми й методи організації діяльності студентів-практикантів
Завдання, зміст і організація ознайомлювальної педагогічної практики.	Участь у настановних зборах й організаційних заняттях у закладі вищої освіти та закладі загальної середньої освіти.
Знайомство з адміністрацією школи, педагогічним колективом, основними напрямками роботи.	Бесіда з директором школи, його заступниками, з педагогічним колективом загалом та з учителем закріпленого класу. Екскурсія школою.
Особливості учнів підліткового віку та їх урахування в навчально-виховній роботі вчителя.	Бесіда зі шкільним психологом. Аналіз методик вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів основної школи.
Завдання та зміст роботи класного керівника. Планування виховної роботи у класі.	Бесіда з класним керівником. Вивчення плану виховної роботи. Укладання плану й змісту виступу на батьківських зборах (сценарій). Робота за індивідуальним планом.

Методика проведення окремих форм виховної роботи з учнями.	Бесіда з класним керівником. Відвідування й аналіз виховних заходів, підбір інформаційного та дидактичного матеріалу для складання сценарію виховного заходу. Робота за індивідуальним планом.
Актуальні проблеми викладання української мови та літератури	Бесіда з учителем-словесником. Ознайомлення з модельними, навчальними програмами та календарними планами. Робота за індивідуальним планом.
Урок – основна форма навчальної роботи	Відвідування уроків вчителів-словесників для накопичення педагогічного досвіду. Спостереження й аналіз уроків.
Методи навчання. Педагогічна діагностика навчальних досягнень учнів	Бесіда з учителем-словесником. Спостереження уроків. Робота за індивідуальним планом.
Домашня навчально-пізнавальна діяльність школярів.	Бесіда з учителем. Аналіз літератури й досвіду роботи вчителів із проблеми вдосконалення домашньої навчальної роботи учнів.
Підбиття підсумків ознайомлювальної педагогічної практики.	Участь у підсумкових заходах з ознайомлювальної педагогічної практики: засіданнях «Круглого столу», науково-практичній конференції.

7. Система контролю та оцінювання

7.1. Звітна документація студента-практиканта

У триденний термін після закінчення практики студент зобов'язаний подати керівнику практики звітну документацію, яка містить:

1. Звіт студента-практиканта про проходження ознайомлювальної педагогічної практики.
2. Щоденник ознайомлювальної практики, у якому відображено:
 - детальний опис кожного дня практики;
 - спостереження й аналіз уроків, які відвідав студент-практикант;
 - спостереження й аналіз виховних заходів, які відвідав студент-практикант;
 - опис і аналіз педагогічних ситуацій, що спостеріг студент під час перебування на практиці;
 - план і зміст виступу перед батьками (тема за вибором);
 - інформаційний та дидактичний матеріал для проведення виховного заходу з однієї із запропонованих тем (сценарій).
3. Характеристика на студента практиканта від бази практики.

Після закінчення ознайомлювальної практики проводиться підсумкова конференція (захист).

Політика щодо академічної доброчесності.

Викладач і студент мають дотримуватись ст. 36 Закону України «Про освіту».

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія

Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSGadrPl/view

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну науково-педагогічну діяльність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності.

8. Критерії оцінювання результатів навчання з ознайомлювальної практики

№ п/п	Зміст виконаної роботи студентом-практикантом	Максимальна кількість балів
1	Звіт студента-практиканта про проходження педагогічної практики.	5
2	Змістовне наповнення щоденника.	10
3	Спостереження й аналіз уроків, які відвідав студент-практикант.	20
4	Спостереження й аналіз виховних заходів, які відвідав студент-практикант.	10
5	Опис і аналіз педагогічних ситуацій.	15
6	План і зміст виступу перед батьками (тема за вибором).	10
7	Інформаційний та дидактичний матеріал для проведення виховного заходу з однієї із запропонованих тем (сценарій).	10
8	Якість та креативність звітної документації	5
9	Захист звіту студента-практиканта та участь у підсумковій конференції.	15
ЗАГАЛЬНА СУМА БАЛІВ		100

А (90-100 – відмінно) – усі завдання практики виконано в повному обсязі, звіт оформлено за всіма вимогами і подано у встановлений термін. Виявлено вміння налагоджувати стосунки з учнями та вчителями, продемонстрована активність та ініціативність у процесі проходження практики.

В (80-89 – дуже добре) – завдання виконані правильно, але недостатньо повно, звіт оформлено за всіма вимогами і подано у встановлений термін. Виявлено вміння налагоджувати стосунки з учнями та вчителями. Практикант уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, не виявляє творчість, частково контролює власні навчальні дії.

С (70-79 – добре) – завдання практики виконано, але неповно, у ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Практикант уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, шаблонно застосовує вивчений матеріал. Звітна документація оформлена згідно з вимогами.

Д (60-69 – задовільно) – завдання практики виконано в неповному обсязі, але неповно, у ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. В оформленні щоденника допущено грубі неточності.

Е (50-59 – достатньо) – завдання з помилками. Усі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Звітна документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено.

FX (35-49 – незадовільно) – завдання практики не виконано або виконано в неповному обсязі. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Виявлені проблеми встановлення контакту з педагогічним колективом, учнями, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності.

F (1-34 - (незадовільно з обов'язковим повторним курсом) – завдання практики не виконано або виконано в неповному обсязі.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

9. Рекомендована література

Нормативно-правові джерела

1. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru>

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>.
3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року № 545 . [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
5. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель із початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»
<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>

Базова (основна)

1. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
2. Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiyprostir.pdf?fclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAXQAWMTnMoGjlep bBQUXX47kRw__Z8Qc
3. Наскрізна педагогічна практика : навчально-методичний посібник: вид. 3-тє доп. і перероб. / за наук. ред. А. А. Сбруєвої. Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2019. 336 с

Додаткова література

1. Башкір О. І. Роль педагогіки в системі підготовки майбутніх учителів нової української школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя : КПУ, 2018. Вип. 60. С. 12-17.
2. Вітюк В. В. Готовність педагогів до змін в умовах реалізації Концепції "Нова українська школа" [Електронний ресурс]. *Педагогічний пошук*. 2017. № 2. С. 3–6. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2017_2_3
3. Гаврищак Л., Машак С. Булінг як соціально-психологічне явище сьогодення [Електронний ресурс]. *Проблеми гуманітарних наук*. Серія : Психологія. 2018. Вип. 43. С. 52–63. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_ps_2018_43_6
4. Гладун М. А., Сабліна М. А. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва [Електронний ресурс]. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2018. Вип. 4. С. 33-43. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu_2018_4_6
5. Годєцька Т. Нова українська школа на шляху вирішення проблеми булінгу [Електронний ресурс]. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2018. № 3. С. 69-77. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/dslg_2018_3_12
6. Коропатник М. М. Медійна та інформаційна грамотність – одна із важливих компетентностей, які має формувати нова українська школа: виклики інформаційного суспільства [Електронний ресурс]. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]*. Психолого-педагогічні науки. 2017. № 3. С. 99-106. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2017_3_14
7. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. / Н. П. Бочкор, Є. В. Дубровська, О. В. Залеська та ін. Київ : МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. 84 с.
8. Шабасєва Л. М. Нова українська школа: філософські основи обґрунтування [Електронний ресурс]. *Гілея: науковий вісник*. 2017. Вип. 125. С. 349-352. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_125_91

Інтернет ресурси

1. Всеосвіта. Спільнота активних освітян : веб-сайт. URL : <https://vseosvita.ua>
2. На урок. Освітній проєкт : веб-сайт. URL : <https://naurok.com.ua/>
3. Нова українська школа : веб-сайт. URL : <https://nus.org.ua/>
4. EdEra — студія онлайн-освіти. URL : <https://www.ed-era.com/>
5. Освітній портал "Освіта.UA". – <http://osvita.ua>
6. Освітнянська мережа України. – www.ednu.kiev.ua
7. Виховна робота в школі. – http://www.library.kherson.ua/teach/scool_07.htm
8. Відкритий урок: професійний журнал для вчителів. – <http://osvita.ua/school>
9. Наукове електронне фахове видання "Народна освіта" . – www.narodnaosvita.kiev.ua
10. Освітній портал " Педагогічна преса". – <https://pedpresa.com/>
11. Українська педагогіка. – <http://ukped.com>

**Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації
з ознайомлювальної педагогічної практики**

Міністерство освіти і науки України

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

**ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
ознайомлювальної педагогічної практики
з української мови та літератури**

Студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет філологічний

Кафедра _____

Курс II група _____

Форма навчання (денна / заочна) _____

Освітня програма «Українська мова та література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Початок практики «__» _____ 20__ р.

Закінчення практики «__» _____ 20__ р.

Керівники практики:

Від бази практики _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Від кафедри _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Звіт захищено з оцінкою _____ «__» _____ 20__ р.

Чернівці, 20__

Форма щоденника практики

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича**

**ЩОДЕННИК
ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет філологічний

Кафедра _____

Курс II група _____

Форма навчання (денна / заочна)

Освітня програма «Українська мова та література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Місце проведення практики: _____

Термін практики: _____

Мета практики – ознайомити студентів з особливостями роботи закладів загальної середньої освіти, забезпечити пізнання студентами закономірностей практичної діяльності вчителя та оволодіння способами її організації; розвивати вміння виконувати конкретні навчально-виховні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; розвивати внутрішню установку на педагогічну професію (вироблення педагогічної позиції).

Зміст наступних сторінок Щоденника

2 сторінка

Відомості про школу

Адреса школи:

Директор школи _____

Заступники директора школи _____

Учитель-методист від школи _____

Організатор позакласної роботи школи _____

Психолог _____

3 сторінка: список учнів класу.

Зразок оформлення

Список учнів класу

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Доручення	Інтереси, хобі
1			
2			
3			
...			

4 сторінка: розклад дзвінків і розклад уроків класу, за яким закріплений студент-практикант.

Зразок оформлення

Розклад дзвінків

1 урок _____

2 урок _____

3 урок _____

4 урок _____

5 урок _____

6 урок _____

7 урок _____

8 урок _____

Розклад уроків у _____ класі

№ з/п	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця
1 урок					
2 урок					
3 урок					
4 урок					
5 урок					
6 урок					
7 урок					
8 урок					

Ознайомлення з організацією навчального процесу в ЗЗСО

- Бесіда з директором школи, його заступниками (основні положення законспектувати в щоденнику):
 - особливості роботи, режим та структура ЗЗСО;
 - особливості виховної роботи ЗЗСО;
 - навчально-матеріальна база школи;
 - перспективи розвитку навчального закладу загальної середньої освіти.
- Огляд навчальних приміщень, профільних кабінетів, спортивного залу, їдальні тощо.
- Знайомство з педагогічним колективом, з роботою кабінету української мови та літератури: зміст наочних джерел, забезпеченість індивідуальної та групової роботи учнів, технічні засоби навчання та можливості їх використати на різних етапах уроку.

5 сторінка

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ (поточні записи практиканта в довільній формі)

Дата	Перелік виконаних видів роботи. Спостереження, враження, висновки, зауваження, педагогічні роздуми тощо.

Примітка: тут ведете записи своїх спостережень.

Вказівки до планування роботи студента-практиканта

Студент веде щоденник ознайомлювальної педагогічної практики. У ньому робляться записи про відвідані уроки та позакласні виховні заходи, виховну роботу класу, школи, відвідані батьківські лекторії, тренінги, виховні години, виховні заходи, свята.

Зміст практики

Спостереження та аналіз різнотипних уроків.

Спостереження за виховною роботою класу.

Ознайомлення з планом виховної роботи школи. Аналіз його й визначення тих заходів, які заплановано провести протягом року з метою: громадянського виховання школярів, морального виховання, естетичного виховання, фізичного виховання, трудового виховання.

Відвідування батьківських лекторіїв, тренінгів для батьків (якщо такі є).

Аналіз інтересів та уподобань учнів класів щодо виховної та позакласної роботи.

Відвідування виховних заходів; детальний опис заходів у щоденнику педагогічних спостережень, аналіз відвіданих виховних заходів.

Опанування знаннями та вміннями з питань підготовки та проведення позакласної роботи: вечорів, бесід, диспутів, екскурсій, виховних години та ін.

ПЛАН РОБОТИ ПРАКТИКАНТА НА ПЕРІОД ПРАКТИКИ

1. Навчально-методична робота

№ з/п	Дата	Тема уроку

2. Виховна робота з класом

Дата	Зміст роботи	Спостереження за виховним процесом, його аналіз

3. Позакласна діяльність студента

Дата	Зміст роботи	Спостереження за виховним процесом, його аналіз

Примітка: тут ведете записи вашої діяльності.

Спостереження й аналіз уроків, проведених учителями

Дата, клас _____
Тема _____
Мета _____
Тип уроку _____
Обладнання _____
Проводив _____

Фотографія уроку	Аналіз уроку
Назва етапу уроку, визначеного спостерігачем. Діяльність учителя, учнів, форми їх взаємодії.	

Орієнтовна схема розгорнутого аналізу уроку

Схема аналізу уроку вчителя-предметника

1. Наявність робочих документів учителя (програма, календарний план, поурочний план)

Хід уроку: _____

2. Система перевірки знань: (необхідне підкреслити)

Методи:

- біля дошки - спрощенні
- з місця - програмовані
- комбіновані - диференційовані

Форма опитування:

- індивідуальна - фронтальна
- групова - письмова

Складання питань (чітко, недостатньо чітко, нечітко) _____

Опитано учнів _____ Виставлено оцінок _____:

високий рівень _____, достатній рівень _____,

середній рівень _____, початковий рівень _____.

Реальність оцінок (завищено, занижено, мотивовано) _____

3. Вивчення нового матеріалу (науковість, практична спрямованість, зв'язок навчання з вихованням, доступність, послідовність, чіткість, опора на вивчене, робота з підручником, міжпредметні зв'язки) _____

4. Закріплення вивченого матеріалу (опитування, наведення прикладів, розв'язання задач, виконання вправ, письмове опитування, диференційоване опитування) _____

5. Засвоєння нового матеріалу (відмінно, добре, задовільнено) _____

6. Інтерес учнів до уроку (високий, задовільнений, низький) _____

7. Раціональність домашнього завдання (задано вчасно, пояснено, з елементами творчості, різнорівневе, з урахуванням здібностей учнів) _____

8. Комунікбельність учителя, педагогічний такт (володіє, частково, не володіє) _____

9. Дисципліна учнів (добра, задовільнена, незадовільнена) _____

10. Висновки:

– досягнення мети (повністю, частково, не досягнуто) _____

– виконання вимог програми (виконано, не виконано, частково) _____

– завдання уроку поставлені (чітко, нечітко, не поставлені) _____

Використання прийомів та методів (оптимальні, частково оптимальні): _____

1) словесні (пояснення, бесіда, розповідь, лекція, семінар) _____

2) наукові (робота з підручником, схемами, картками, графіками) _____

3) практичні (лабораторна робота, практична робота, план, анотація, рецензія, тези) _____

4) інтерактивні _____

5) ігрові _____

6) контролю та самоконтролю (усне опитування, контрольна робота, самостійна робота, тести) _____

7) диференційований підхід (робота з обдарованими дітьми, з відстаючими дітьми, групова, індивідуальна) _____

– виділення головного (виділено, нечітко виділено) _____

– розвиток (творчих можливостей учнів, логічного мислення, пізнавальної активності) _____

Висновки: урок проведено на _____ методичному та організаційному рівні

Рекомендації: _____

Структура та зміст виховної години

Підготовчий етап. Він включає повідомлення учням теми, основних її питань для попереднього обдумування, доручення окремим з них самостійно підібрати матеріал до теми, залучення учнів до читання літературних творів, статей, журналів, газет, перегляду кінофільмів, спектаклів, телепередач та ін.

1. Вступна частина.

У ній називається тема, мотивується її актуальність і необхідність, вказуються основні питання теми, визначають завдання, які слід вирішити. Вступ, який робить студент, записується в конспекті.

2. Основна частина.

У ній всебічно висвітлюється суть теми, ґрунтовно розкриваються основні питання, доступно пояснюється зміст невідомих понять, наводяться переконливі приклади, які б спонукали учнів до гуманних вчинків, пробуджували позитивні почуття та викликали осудливе ставлення до негативних дій. На цьому етапі переглядаються та аналізуються кінофільми, репродукції творів видатних художників, прослуховуються фонозаписи, виступають запрошені особи, учні класу і т.ін.

Основна частина виховної години класного керівника стисло відображається в конспекті. Тривалість – 45 хв.

3. Заключна частина.

Це короткі висновки та узагальнення на основі матеріалу, що розглядався, стислий аналіз виступів, у разі потреби їх доповнення чи уточнення.

Заключне слово, з яким виступає практикант як класовод, повністю, записується в конспект. Воно триває до 10 хв.

Аналіз педагогічної ситуації

Як відомо, освітній процес складається з безперервного ланцюга педагогічних ситуацій, які виникають здебільшого спонтанно під час уроків, виховних заходів, на перервах, за стінами школи. Ви станете свідками численних педагогічних ситуацій.

Педагогічна ситуація – складова частина педагогічного процесу, педагогічна реальність, через яку педагог управляє педагогічним процесом і педагогічною системою. Це сконцентроване вираження педагогічного процесу й педагогічної системи в їхньому часовому просторі. Значення педагогічних ситуацій величезне. Вони концентрують у собі всі переваги й недоліки педагогічного процесу й педагогічної системи взагалі.

Вони відіграють значну роль у формуванні досвіду педагогічної діяльності.

Опишіть і проаналізуйте педагогічну ситуацію, яка запам'яталася Вам найбільше під час практики.

Схема аналізу педагогічної ситуації

1. Опис педагогічної ситуації (учасники, місце виникнення, реакції учасників).
2. Місце педагогічної ситуації в цілісному процесі педагогічної діяльності, (виникла спонтанно чи свідомо підготовлена одним із учасників).
3. Які вікові та індивідуальні особливості учасників проявились у їх поведінці.
4. Можливі передумови виникнення ситуації.
5. Причини ситуації, що виникла (внутрішні та зовнішні умови її виникнення).
6. Ситуація очима вчителя та учня.
7. Позиція вчителя у ситуації (його ставлення до учня), реальні завдання вчителя у взаємодії з учнями.
8. Пізнавальна цінність ситуації для її учасників.
9. Вибір засобів і прийомів педагогічного впливу, варіантність розв'язання педагогічної ситуації, яка виникла.

Звіт студента-практиканта (орієнтовна схема)

1. *Оцінка організації практики; загальна характеристика матеріальної бази школи, класу. Узагальнення змісту освітньої роботи вчителів тих класів, де працював студент-практикант.*
2. *Опис проходження педагогічної практики. Інформація про виконану роботу (спостереження за освітнім процесом, спостереження та аналіз уроків і позаурочної роботи вчителя; спостереження за виховними заходами, виконання практичних завдань, науково-дослідна робота тощо).*
3. *Виконання індивідуального плану педагогічної практики (опис особливостей роботи з учнями, соціально-комунікативна взаємодія з батьками, учителями школи, адміністрацією).*
4. *Основні освітні завдання, які вирішувались у період практики. Форми, які були включені в систему освітньої роботи з колективами класу для їх вирішення.*
5. *Реалізація на практиці особистісно орієнтованого підходу до школярів.*
6. *Опис ефективності освітньої роботи.*
7. *Уміння і навички освітньої роботи, набуті у процесі практики.*
8. *Аналіз методичної роботи, проведеної студентом-практикантом у класі. Вивчення та використання кращого досвіду вчителів (наведення конкретних прикладів), опис інновації, що впроваджена в школі.*
9. *Проведення роботи з батьками.*
10. *Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні педагога. Пропозиції щодо вдосконаленню змісту й організації практики в основній школі.*

**Основні положення характеристики
навчально-виховної діяльності
студента-практиканта**

1. Якість проведення уроків та позакласних виховних заходів.
2. Ставлення студента-практиканта до своїх обов'язків.
3. Рівень теоретичних і методичних знань.
4. Уміння вивчати і на цій основі працювати з учнівським колективом (діагностичні, організаційні, прогностичні та інші здібності).
5. Оцінка особистості практиканта (дисциплінованість, увічливість, такт, винахідливість, кмітливість, культура педагогічного спілкування тощо).
6. Участь у громадському житті.
7. Загальні висновки щодо професійної готовності студента до професійної роботи в школі.
8. Рівень професійної спрямованості майбутніх учителів, їх соціальної активності (інтерес до педагогічної професії, любов до дітей, відповідальне та творче ставлення до педагогічної діяльності тощо).
9. Відгук підписують директор школи та керівник від бази практики, засвідчують печаткою школи.

Рекомендована висновкова частина характеристики:

Роботу студентки-практикантки (прізвище, ім'я, по батькові) обговорено на педагогічній раді школи (протокол №__ від __ травня 20__ р.).

Педколектив школи вважає, що практику студентки (прізвище та ініціали) можна оцінити на (оцінка) «_____».

Характеристика заслухана на засіданні педагогічної ради школи
протокол № _____ від _____ 20__ р.

Учитель

підпис

прізвище та ініціали

Директор школи

підпис

прізвище та ініціали

Дата

Печатка ЗЗСО